Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

17 martie 2016*

„Trimitere preliminară — Directiva 2004/38/CE — Decizie prin care se pune capăt unei autorizații de ședere — Principiul respectării dreptului la apărare — Dreptul de a fi ascultat — Autonomia procedurală a statelor membre — Admisibilitatea unor motive de recurs — Motiv de ordine publică”

În cauza C-161/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia), prin decizia din 19 martie 2015, primită de Curte la 9 aprilie 2015, în procedura

Abdelhafid Bensada Benallal

împotriva

État belge,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), președinte de cameră, și domnii A. Arabadjiev, C. G. Fernlund, S. Rodin și E. Regan, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 noiembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Bensada Benallal, de R.-M. Sukennik și de R. Fonteyn, avocats;

— pentru guvernul belgian, de S. Vanrie, de L. Van den Broeck și de C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de S. Cornelis, de P. Lejeune și de D. Matray, avocats;

— pentru guvernul francez, de G. de Bergues, de D. Colas și de F.-X. Bréchot, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de R. Troosters și de C. Tufvesson, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 ianuarie 2016,

* Limba de procedură: franceza.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea principiului general al dreptului Uniunii al respectării dreptului la apărare.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Bensada Benallal, pe de o parte, și État belge (statul belgian), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune în anularea unei decizii prin care s-a pus capăt autorizației domnului Bensada Benallal de ședere pe teritoriul belgian și prin care i s-a impus să părăsească acest teritoriu. **Cadrul juridic**

Dreptul Uniunii

3 Articolul 27 din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO L 158, p. 77, rectificare în JO 2005, L 197, p. 34, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56) prevede:

„(1) Sub rezerva dispozițiilor prezentului capitol, statele membre pot restrânge libertatea de circulație și de ședere a cetățenilor Uniunii și a membrilor lor de familie, indiferent de cetățenie, pentru motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică. Aceste motive nu pot fi invocate în scopuri economice.

(2) Măsurile luate din motive de ordine publică sau siguranță publică respectă principiul proporționalității și se întemeiază exclusiv pe conduita persoanei în cauză. Condamnările penale anterioare nu pot justifica în sine luarea unor asemenea măsuri.

Conduita persoanei în cauză trebuie să constituie o amenințare reală, prezentă și suficient de gravă la adresa unui interes fundamental al societății. Nu pot fi acceptate motivări care nu sunt direct legate de caz sau care sunt legate de considerații de prevenție generală.

(3) Pentru a stabili dacă persoana respectivă reprezintă un pericol pentru ordinea publică sau siguranța publică, la eliberarea certificatului de înregistrare sau, în absența unui sistem de înregistrare, în termen de cel mult trei luni de la intrarea persoanei respective pe teritoriul său sau de la data la care persoana și-a semnalat prezența pe teritoriul său în conformitate cu articolul 5 alineatul (5) ori la eliberarea permisului de ședere, statul membru gazdă poate, în cazul în care consideră indispensabil, să ceară statului membru de origine sau, dacă este necesar, altor state membre să îi furnizeze informații privind antecedentele persoanei respective. Această consultare nu poate avea un caracter sistematic. Statul membru consultat răspunde în termen de două luni.

(4) Statul membru care a eliberat pașaportul sau cartea de identitate permite titularului documentului care a fost expulzat din motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică de pe teritoriul altui stat membru să reintre pe teritoriul său fără nici o formalitate, chiar dacă documentul nu mai este valabil sau dacă cetățenia titularului este contestată.”

4 Articolul 28 din această directivă prevede:

„(1) Înainte de a lua o decizie de expulzare de pe teritoriul său din motive de ordine publică sau siguranță publică, statul membru gazdă ia în considerare diverși factori precum durata ședерii individului respectiv pe teritoriul său, vârsta acestuia, starea lui de sănătate, situația sa familială și economică, integrarea sa socială și culturală în statul membru gazdă și legăturile sale cu țara de origine.

(2) Statul membru gazdă nu poate lua o decizie de expulzare împotriva unui cetățean al Uniunii sau a membrilor familiei sale, indiferent de cetățenie, care au dobândit dreptul de ședere permanentă pe teritoriul său, cu excepția cazurilor în care există motive imperative de ordine publică sau siguranță publică.

(3) Nu se poate lua o decizie de expulzare împotriva cetățenilor Uniunii, indiferent de cetățenia acestora, cu excepția cazului în care decizia se bazează pe motive imperative de siguranță publică definite de statele membre, dacă aceștia:

(a) și-au avut reședința în statul membru gazdă în cei zece ani anteriori sau

(b) sunt minori, cu excepția cazului în care expulzarea este în interesul copilului, în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, încheiată la 20 noiembrie 1989.”

5 Potrivit articolului 30 din directiva menționată:

„(1) Persoanele interesate sunt notificate în scris cu privire la orice decizie adoptată în temeiul articolului 27 alineatul (1), astfel încât să poată înțelege conținutul notificării și implicațiile acesteia.

(2) Persoanele interesate sunt informate în mod precis și complet cu privire la motivele de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică pe care se bazează decizia luată în cazul lor, cu excepția situațiilor în care acest lucru este contrar intereselor siguranței statului.

(3) Notificarea precizează instanța judecătorească sau autoritatea administrativă la care persoana interesată poate contesta decizia, termenul pentru contestare și, dacă este cazul, termenul acordat persoanei respective pentru a părăsi teritoriul statului membru. Cu excepția unor cazuri de urgență, motivate corespunzător, termenul acordat pentru părăsirea teritoriului nu poate fi mai mic de o lună de la data notificării.”

6 Articolul 31 din aceeași directivă are următorul cuprins:

„(1) Persoanele interesate au acces, în statul membru gazdă, la căile judiciare de atac și, dacă este cazul, la cele administrative, pentru a contesta o decizie luată împotriva lor din motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică.

(2) În cazul în care contestarea deciziei de expulzare este însoțită de o cerere de luare a unor măsuri vremelnice de suspendare a executării deciziei, expulzarea efectivă a persoanei de pe teritoriu nu se poate face înainte de luarea ordonanței privind măsurile vremelnice, cu excepția cazurilor în care:

— decizia de expulzare se întemeiază pe o hotărâre judecătorească anterioară sau

— persoanele în cauză au avut anterior acces la o cale judiciară de atac sau

— decizia de expulzare se întemeiază pe motive imperative de siguranță publică, în conformitate cu articolul 28 alineatul (3).

(3) Căile de atac permit examinarea legalității deciziei, precum și a faptelor și împrejurărilor pe care se bazează măsura propusă. Acestea asigură că decizia nu are caracter disproporționat, în special având în vedere cerințele prevăzute la articolul 28.

(4) Statele membre pot refuza prezența persoanei respective pe teritoriul lor pe parcursul exercitării căilor de atac, dar nu o pot împiedica să își formuleze personal apărările, cu excepția cazurilor când prezența sa ar putea cauza perturbări grave ale ordinii și siguranței publice sau când calea de atac privește refuzul accesului pe teritoriul respectiv.”

7 Potrivit articolului 35 din Directiva 2004/38:

„Statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a refuza, anula sau retrage orice drept conferit prin prezenta directivă, în caz de abuz de drept sau fraudă, precum căsătoriile de conveniență. Orice măsură de acest fel este proporțională și supusă garanțiilor procedurale prevăzute la articolele 30 și 31.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

8 Domnul Bensada Benallal, cetățean spaniol, a sosit în Belgia la 24 mai 2012. În urma cererii formulate la 31 mai 2012, acestuia i s-a permis, prin decizia din 24 septembrie 2012, șederea în acest stat membru în calitate de lucrător salariat.

9 La 26 septembrie 2013, État belge (statul belgian), prin intermediul Office des étrangers (Oficiului pentru Străini, Belgia), a pus capăt autorizației de ședere a domnului Bensada Benallal și i-a impus să părăsească teritoriul belgian. În decizia menționată, se indică printre altele următoarele:

„Persoana interesată a furnizat informații înșelătoare care au fost determinante pentru recunoașterea dreptului său de ședere de către administrația comunală din Berchem-Sainte-Agathe [Belgia]. Astfel, [s-]a decis ca niciuna dintre persoanele declarate de societatea […] să nu fie supusă regimului general al securității sociale a lucrătorilor salariați: «Numeroase elemente precise și concordante dovedesc potrivit cerințelor legale că nu există activitatea pentru care au fost angajați lucrătorii salariați ai [respectivei] societăți […] și, în consecință, inexistența unui contract de muncă între persoanele declarate […] și aceasta».”

10 La 2 ianuarie 2014, domnul Bensada Benallal a introdus o acțiune în anulare la Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) împotriva deciziei menționate.

11 În susținerea acțiunii, domnul Bensada Benallal a invocat un motiv unic, întemeiat în special pe încălcarea unei dispoziții legale privind motivarea formală a actelor administrative, pe încălcarea principiului bunei administrări, a principiului securității juridice, a principiului proporționalității, a principiilor prudenței și rigurozității, a principiului gestionării conștiincioase, a principiului potrivit căruia autoritatea administrativă are obligația de a adopta decizii ținând seama de toate elementele cauzei, precum și pe încălcarea articolului 35 din Directiva 2004/38.

12 În cadrul argumentației sale prin care urmărea să precizeze motivul formulat, domnul Bensada Benallal a invocat printre altele faptul că decizia Oficiului pentru Străini era afectată de un viciu de motivare. În această privință, el a susținut că raportul pe care acesta și-a întemeiat decizia nici nu a fost anexat la aceasta din urmă, nici nu a fost transmis domnului Bensada Benallal anterior notificării deciziei menționate, nici nu a fost reprodus în esență în textul acesteia, astfel încât el nu a fost în măsură să înțeleagă motivele deciziei adoptate împotriva sa.

13 Această acțiune a fost respinsă printr-o decizie a Conseil du contentieux des étrangers (Consiliului Contenciosului privind Străinii) din 30 aprilie 2014. În hotărârea sa, acesta din urmă a arătat în special cele ce urmează:

„În orice caz, Consiliul [Contenciosului privind Străinii] constată că a trecut aproape un an între prezentarea de către [domnul Bensada Benallal] a contractului său de muncă cu societatea […] și raportul […] care a condus la adoptarea deciziei atacate, perioadă în care [domnul Bensada Benallal] nu a furnizat sau comunicat [Oficiului pentru Străini] nicio informație referitoare la problemele invocate prin acțiune și pe care le-ar fi întâmpinat în cadrul contractului său de muncă cu societatea menționată.

Or, dacă [domnul Bensada Benallal] considera că putea invoca elemente de natură a împiedica retragerea permisului său de ședere, era obligația lui să le aducă la cunoștința [Oficiului pentru Străini], iar nu a [acestuia din urmă] să solicite [domnului Bensada Benallal] să prezinte observații în această privință. Consiliul reamintește astfel că reclamantul este cel căruia îi revine obligația de a aduce dovada că îndeplinește condițiile inerente dreptului pe care îl revendică și păstrării acestui drept. În condițiile în care [domnul Bensada Benallal] a formulat o cerere pentru un certificat de înregistrare în Belgia ca lucrător salariat, acesta putea/trebuia să se aștepte în mod legitim ca neexecutarea contractului său de muncă (fie și din motive independente [de persoana sa]) să atragă consecințe asupra dreptului său de ședere și să fie conștient că era necesar să comunice imediat aceste informații [Oficiului pentru Străini], ceea ce nu s-a întâmplat, după cum rezultă din dosarul administrativ.

În ceea ce privește împrejurarea că [domnul Bensada Benallal] «nu a primit nicio scrisoare recomandată, cum se afirmă în anchetă, și că nu a avut, în consecință, posibilitatea de a fi [ascultat]», ea nu poate repune în discuție această constatare, din moment ce critica adresată de [domnul Bensada Benallal] vizează audierea sa de către inspectorul social […] (audiere care, în fond, nu se bazează doar pe declarații, ci deopotrivă pe constatări obiective, dintre care niciuna nu este contestată de [domnul Bensada Benallal]) și nu vizează în mod direct decizia atacată.”

14 Domnul Bensada Benallal a formulat un recurs în contencios administrativ împotriva acestei hotărâri a Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) la instanța de trimitere, Conseil d'État (Consiliul de Stat). Acest recurs cuprinde în special un motiv prin care domnul Bensada Benallal susține că autoritatea administrativă, și anume Oficiul pentru Străini, ar fi trebuit să îl asculte înainte de adoptarea deciziei sale din 26 septembrie 2013. El consideră de asemenea că Consiliul Contenciosului privind Străinii ar fi trebuit să considere că procedura administrativă ar fi putut conduce la un rezultat diferit dacă ar fi fost în măsură să își valorifice mai bine mijloacele de apărare. În susținerea acestui motiv, domnul Bensada Benallal invocă încălcarea nu numai, pe de o parte, a principiilor generale de drept belgian ale respectării dreptului la apărare și contradictorialității, precum și, pe de altă parte, a dreptului de a fi ascultat („*audi alteram partem*”), ci și a articolelor 41 și 51 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

15 État belge susține inadmisibilitatea motivului menționat, întrucât este invocat pentru prima dată în fața instanței de trimitere, în recurs, și nu se întemeiază pe încălcarea unei dispoziții de ordine publică. În plus, recurentul nu ar preciza în ce ar fi constat încălcarea articolului 51 din cartă și nu ar prezenta niciun element care să permită să se aprecieze dacă procedura administrativă ar fi putut conduce la un alt rezultat dacă ar fi fost ascultat înaintea adoptării deciziei administrative în cauză.

16 Pe fond, État belge susține că dreptul de a fi ascultat prevăzut la articolul 41 din cartă nu impune angajarea unei dezbateri cu persoana interesată cu privire la împrejurările pe care aceasta le invocă. Ar fi astfel suficient ca aceasta din urmă să fi avut ocazia să își facă cunoscut punctul de vedere, cum s-a întâmplat în speță, astfel cum ar reieși din hotărârea pronunțată de Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii).

17 Auditorul căruia i s-a încredințat cauza la instanța de trimitere a constatat, în avizul său din 16 octombrie 2014, că motivul unic invocat în fața Conseil du contentieux des étrangers (Consiliului Contenciosului privind Străinii) nu se întemeia pe încălcarea nici a articolelor 41 și 51 din cartă, nici a principiilor generale de drept ale respectării dreptului la apărare și contradictorialității, nici a dreptului de a fi ascultat („*audi alteram partem*"). Ținând seama de cerințele dreptului procedural belgian, avizul auditorului constată că nu este admisibilă invocarea de către domnul Bensada Benallal, pentru prima dată în fața instanței de trimitere care se pronunță în recurs, a încălcării acestor dispoziții și principii generale ale dreptului, întrucât acestea nu sunt de ordine publică.

18 În memoriul depus în urma acestui aviz, domnul Bensada Benallal arată că motivul unic întemeiat pe încălcarea unor drepturi fundamentale este de ordine publică, din moment ce din articolul 41 din cartă și din jurisprudența Curții reiese că dreptul de a fi ascultat constituie transpunerea principiului general al dreptului Uniunii al respectării dreptului la apărare, a cărui nerespectare poate fi invocată din oficiu.

19 Instanța de trimitere constată că motivul invocat de domnul Bensada Benallal, în măsura în care se întemeiază pe încălcarea dreptului de a fi ascultat prevăzut la articolul 41 din cartă, nu fusese invocat de acesta din urmă în fața Conseil du contentieux des étrangers (Consiliului Contenciosului privind Străinii). Or, în conformitate cu dreptul belgian, invocarea unui astfel de motiv poate fi admisă pentru prima dată în fața instanței de recurs numai dacă motivul este de ordine publică.

20 În aceste condiții, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Principiul general al dreptului Uniunii Europene care consacră respectarea dreptului la apărare, inclusiv a dreptului unei persoane de a fi ascultată de către o autoritate națională înainte de adoptarea de către această autoritate a oricărei decizii susceptibile să afecteze în mod defavorabil interesele persoanei în cauză, cum este o decizie prin care se pune capăt autorizației sale de ședere, are în ordinea juridică a Uniunii Europene o importanță echivalentă cu cea pe care o au normele de ordine publică de drept belgian în dreptul intern, iar principiul echivalenței impune ca motivul, întemeiat pe încălcarea principiului general al dreptului Uniunii Europene privind respectarea dreptului la apărare, să poată fi invocat pentru prima dată în fața Conseil d'État (Consiliul de Stat), judecând în recurs, astfel cum este permis în dreptul intern pentru motivele de ordine publică?"

Cu privire la întrebarea preliminară

21 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere urmărește, în esență, să afle dacă dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că, atunci când, în conformitate cu dreptul național aplicabil, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului intern invocat pentru prima dată în fața instanței naționale care se pronunță în recurs este admisibil numai dacă acest motiv este de ordine publică, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat, astfel cum este garantat de dreptul Uniunii, invocat pentru prima dată în fața aceleiași instanțe trebuie declarat admisibil.

22 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să se constate mai întâi că, după cum reiese din decizia de trimitere, situația de fapt care se află la originea litigiului principal intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în special în cel al Directivei 2004/38. Astfel, aceasta din urmă privește printre altele condițiile de exercitare a dreptului cetățenilor Uniunii la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, precum și limitările respectivelor drepturi pentru motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică. Această directivă se aplică oricărui cetățean al Uniunii care se deplasează sau are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este.

23 Deși directiva menționată prevede un anumit număr de norme care trebuie respectate de statele membre în vederea unei eventuale limitări a dreptului de ședere al unui cetățean al Uniunii, și anume în special cele prevăzute la articolele 30 și 31 din aceasta, ea nu cuprinde, în schimb, dispoziții referitoare la modalitățile care guvernează procedurile administrative și jurisdicționale cu privire la o decizie prin care se retrage permisul de ședere al unui cetățean al Uniunii.

24 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, în lipsa unor norme ale Uniunii în materie, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a le stabili, în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Eturas și alții, C-74/14, EU:C:2016:42, punctul 32 și jurisprudența citată).

25 Rezultă că două condiții cumulative, mai precis respectarea principiilor echivalenței și efectivității, trebuie să fie îndeplinite pentru ca un stat membru să poată invoca principiul autonomiei procedurale în situații care sunt guvernate de dreptul Uniunii.

26 În speță și astfel cum observă instanța de trimitere, motivul de recurs invocat de domnul Bensada Benallal, întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat de autoritatea națională care a adoptat decizia care îl lezează, astfel cum se garantează prin dreptul Uniunii, se află în conflict, în ceea ce privește admisibilitatea sa, cu normele de drept procedural național referitoare la motivele care pot fi invocate pentru prima dată în recurs.

27 După cum reiese din cuprinsul punctului 24 din prezenta hotărâre, dreptul Uniunii, în principiu, nu se opune ca statele membre, în conformitate cu principiul autonomiei procedurale, să limiteze sau să supună unor condiții motivele care pot fi invocate în procedurile de recurs, sub rezerva respectării principiilor efectivității și echivalenței.

28 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctele 41 și 42 din concluzii, în cauza principală se ridică o problemă legată exclusiv de respectarea principiului echivalenței, iar nu a principiului efectivității.

29 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiul echivalenței presupune ca norma națională în discuție să se aplice fără distincție atât acțiunilor întemeiate pe drepturile conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, cât și celor întemeiate pe nerespectarea dreptului intern care au un obiect și o cauză asemănătoare (Hotărârea din 27 iunie 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punctul 39). Respectarea acestui principiu implică astfel un tratament egal al acțiunilor întemeiate pe o încălcare a dreptului național și a celor, similare, întemeiate pe o încălcare a dreptului Uniunii (Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 34).

30 Aplicată într-o situație cum este cea în discuție în cauza principală, condiția legată de respectarea acestui principiu al echivalenței impune, așadar, că, atunci când dispozițiile dreptului intern cu privire la modalitățile procedurale în materie de recurs conferă unei instanțe care se pronunță în această calitate obligația de a admite sau de a invoca din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului național, aceeași obligație trebuie să prevaleze în același mod în ceea ce privește un motiv de aceeași natură întemeiat pe încălcarea dreptului Uniunii.

31 În consecință, în cazul în care o instanță națională care se pronunță în recurs consideră că motivul întemeiat pe nerespectarea dreptului de a fi ascultat este un motiv de ordine publică internă care poate fi invocat pentru prima dată în fața sa în cadrul unui litigiu guvernat de dreptul intern, principiul echivalenței impune ca, în cadrul aceluiași litigiu, un motiv similar întemeiat pe încălcarea dreptului Uniunii să poată fi invocat în fața aceleiași instanțe în recurs.

32 În speță, din decizia de trimitere nu reiese cu claritate că dreptul de a fi ascultat, astfel cum este garantat de dreptul belgian, constituie, în sine, un principiu general al dreptului belgian care ține, în această calitate, de ordinea publică internă a acestui stat membru. Instanța de trimitere precizează însă în această privință că normele de ordine publică sunt cele care au o importanță fundamentală în ordinea juridică belgiană, cum sunt normele referitoare la competența autorităților administrative, la competența instanțelor judecătorești, la respectarea dreptului la apărare sau care privesc drepturi fundamentale.

33 În această privință, pentru a permite instanței de trimitere să stabilească dacă motivul întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat în dreptul Uniunii este de aceeași natură cu un motiv întemeiat pe încălcarea unui astfel de drept în ordinea juridică belgiană, trebuie amintit că, astfel cum Curtea a statuat în Hotărârea din 9 iunie 2015, Spania/Comisia (C-287/02, EU:C:2005:368, punctul 37 și jurisprudența citată), respectarea dreptului la apărare în orice procedură deschisă împotriva unei persoane și susceptibilă de a conduce la un act cauzator de prejudicii constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii care trebuie garantat chiar și în absența unei reglementări privind procedura. Acest principiu impune ca destinatarii deciziilor care le afectează în mod semnificativ interesele să fie în măsură să își exprime în mod util punctul de vedere.

34 Revine instanței naționale competente sarcina de a examina dacă condiția legată de principiul echivalenței este îndeplinită în cauza cu care este sesizată. În ceea ce privește mai precis cauza principală, acesteia îi revine sarcina de a stabili dacă dreptul de a fi ascultat, astfel cum este garantat de dreptul intern, îndeplinește condițiile impuse de dreptul național pentru a fi calificat drept motiv de ordine publică.

35 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că, atunci când, în conformitate cu dreptul național aplicabil, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului intern invocat pentru prima dată în fața instanței naționale care se pronunță în recurs este admisibil numai dacă acest motiv este de ordine publică, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat, astfel cum este garantat de dreptul Uniunii, invocat pentru prima dată în fața aceleiași instanțe trebuie declarat admisibil dacă acest drept, astfel cum este garantat de dreptul intern, îndeplinește condițiile impuse de dreptul menționat pentru a fi calificat drept motiv de ordine publică, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

36 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că, atunci când, în conformitate cu dreptul național aplicabil, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului intern invocat pentru prima dată în fața instanței naționale care se pronunță în recurs este admisibil numai dacă acest motiv este de ordine publică, un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat, astfel cum este garantat de dreptul Uniunii, invocat pentru prima dată în fața aceleiași instanțe trebuie declarat admisibil dacă acest drept, astfel cum este garantat de dreptul intern, îndeplinește condițiile impuse de dreptul menționat pentru a fi calificat drept motiv de ordine publică, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Semnături